

in onze landen en de nieuwe arm ging verzanden, is een nieuwe stroom doorgebroken, zoodat, als 'er op aankomt, wij 't eerstgeboorterecht voor onze Geref. kerken opelschen, wij wij de geestelijke erfenis onzer vaderen handhaven als „kerken“ van Christus. Maar wij zetten dit niet op den voorgrond (allermint om er ons op te beroemen) gezien de verwarring ontstaan door 's Konings ingrijpen.

Wat toch is 't geval?

Zeker, nooit heeft bij de Gereformeerden de bedoeling voorgezet, gelijk men ons van Hervormde zijde vaak verwijt (maar zonder bewijs), om maar uit de Herv. kerk te loopen, die prijs te geven, om maar een zuiverder kerkje te stichten.

Zoo weinig is dit 't geval, dat Dr. Kuyper nog in 1890 in zijn „Separatie en Doleantie“ (p. 41 en 42) zeide: „Het punt waarop 't aankomt is maar, dat de plicht der geloovigen erkend blijve, om 't instituut, waarin ze leven tot reformatie te brengen: eene verplichting, die in zoo volstrekt zinnig doorgaat, dat naar de groote theorie onzer vaderen elke pastoor en elke leek in de Roomsche-Katholieke kerk nog heden ten dage geroepen is om de kerk waarin ze leven, naar den Woorde Gods te reformeren, en, na zoodanige reformatie, met ons in kerkverband te treden.“

Steeds was 't de bedoeling om heel de kerk te reformeren en vrij te maken, juist, gelijk 't nu ook, Gode zij dank, de bedoeling is van talloos vele broeders in de Herv. kerk.

De Afscheiding was, ondanks haar naam, blijken de stukken, in haar eersten aanloop, even doloerend als in '86, waar ze de zusterkerken opriep om 't juk af te werpen, dat de Koning, hoe goed zijn bedoeling ook moge geweest zijn, over de kerken had geworpen en nog wel op ongrondwettige wijze.

Eerst toen ze op zoo schrikkelijke wijze vervolgd werden, (zoo, dat men zelfs in 't Buitenland ging collecteren voor de vervolgte Gereformeerden in Nederland), toen kwam de gedachte bij hen op: Is dat nog wel de ware kerk, die de getrouwen vervolgt en de ongelooften handhaaft? Neen, dat is de valsche kerk en daarom, „naar uwe tenten, o Israël! Wie gelooft scheidt zich af van dat Babel!“

En, inzonderheid in den bloeitijd voor 't Modernisme, zijn toen de kerken van '34 vertiendubbeld in sterkte, door afscheiding.

Heeft dus de vervolging der getrouwen, de Afscheidingen, ertoe gebracht de geloovigen op te roepen om zich af te scheiden van de „valsche“ kerk en zich te voegen bij de „ware“?

En is 't niet alleszins begripelijk als men leest wat deze mariehuars voor de zaak van Christus al niet hadden te verduren?

Terecht zegt Kuyper echter hiertegen (Tract. v. d. Ref. der Kerken, volksuitg. '84, p. 166 la.): En toch wordt zo een Synagoge des Satans, niet, doordien ze ons, maar doordien ze den Christus uitwerpt. En nu is 't wel waar, dat 't verwerpen van een Dienaar des Heeren en ook het uitwerpen van een uitverkorene een uitwerking van den Christus kan zijn, maar zeker is dit volstrekt niet. Te minder daar de Kerkeraad onzer kerk buiten het geding kan blijven en alleen 't kerkverband in actieve schuld kan zijn.

En hoewel hij 't verstaamt kon, dat de afgezette alzo oordeelden (p. 195) tegen degenen, die eigen beweging de kerken verlieten, kon hij niet nalaten een „zacht protest“ te doen hooren. „Immers, men mag zijn kerk niet uitgaan, tenzij men wel verzekerd zij, dat ze een Synagoge des Satans werd. Calvijn met name waarschuwt er zoo dringend tegen. (Men zie hierover Calv. Inst. 4-1-10, 14, 18, v. H.). En dat waren de Herv. Kerken toen niet. Wel 5 à 600 in getal (p. 192) stonden er in de te linie, met vrij zuivere bediening van Woord en Sacr., om niet te spreken van die der 2e en 3e linie met verdere reformatie. Al zag hij, ook bij de eersten, de misstanden niet over 't hoofd, toch oordeelde hij, „dat de nu uitgetreden broeders de kranke wel wat spoedig hebben opgegeven en moeilijk aan den schijn kunnen ontkomen nu reeds de begravenen voor menige kerk besteld te hebben, die door 's Heeren goedheid weer bijkwam en nog leeft (p. 196 2e a.).

Hij oordeelt dan ook (p. 199 1e a.) „dat wij in al deze gescheiden kerken niets anders kunnen noch mogen zien, dan doloerende kerken, die zich tijdelijk misschien iets te zelfstandig georganiseerd hebben. Als morgen aan den dag de kerken van Amsterdam, Rotterdam, Utrecht enz. door reformatie weer in zilveren staat hersteld worden, zijn we overtuigd, dat al deze nu gescheiden kerken zullen samenvloeden, terwijl 't nu allermint euvet is te duiden, dat ze dit weigeren te doen, zoolang die reformatie toef en een ongeoorloofd kerkverband wordt bijgehouden.“

Ondertusschen stonden maar al te veel, gelukkig niet alle, Afscheiden Br's op 't standpunt, dat hun kerk de „ware“ en de Herv. kerk de „valsche“ kerk was, ze veroordeelden de reformatische actie van Kuyper en de zijnen en verweten hen verschaaftheid aan de Staatsactementen, waardoor ze niet den moed hadden te breken met de kerk, zoodaals hun roeping was.

En toch getrouw zijn en strijden, bekent u en leeft, is de eisch der Heilige Schrift, ook voor de kerk. Zelfs voor de zeven Kl.-Aziatische gemeenten, ifog dieper gezonden dan de Herv. Kerken toen en nu, gold geen andere eisch. Nergens klinkt 't: Scheidt U af en vormt een nieuwe kerk! Getrouw zijn en strijden. Geen conflicten zoeken (wat gemakkelijk genoeg is in een gedeformeerde kerk), maar komen ze, dan Gode meer gehoorzaam zijn dan de menschen, martelaar durven wezen om Gods wil.

De Doleantie was dan ook zulk een poging, maar helaas nog was de vijand zoo sterk, dat de getrouwen werden uitgeworpen. En nu staan onze kerken daar als een opgericht teeken tegenover de Herv. kerken, hen roepende tot bekeering, door haar leven overeenkomstig Gods ordonnantien, een voorbeeld voor alle kerken, ondanks alle tekortkomingen en gebreken, die haar aankleven en die de Kerk des Heeren, ook in haar zuiversten vorm zullen blijven aankleven, zoolang zij „strijdende“ kerken zijn hier op aarde.

Ondertusschen is er een nieuw geslacht opgestaan in de Herv. kerk dat ook nu weer de banier van

Koning Jezus opheft en strijdt voor de vrijmaking der kerk.

Wij gereformeerden, meenden veelszins dat nu de getrouwen waren uitgeworpen, immers de kern der oude Hervormde kerk, deze was opgeschreven ten doode. Wat overbleef was een stervende.

En inderdaad leek dat zoo. Alles scheen met lamheid geslagen.

Maar ziet, de Heere deed niet naar onze zonden en die onzer vaderen. Want ongetwijfeld ons aller zonde is 't, dat de kerk zoo diep in verval was gekomen. En zonde was 't niet minder voor alle achtergeblevenen, dat ze niet mede, als een eenig man, zich hadden opgemaakt om te komen tot reformatie der kerken. Maar de kerk was nog voor een goed deel ingedomdeld, ja dor en doodsch. Men leefde niet mee. Men las geen Christelijke bladen, liet zich voorlichten, leiden en dus misleiden door liberale, moderne bladen, al heetten ze neutraal (juist als 't in onze dagen nog maar al te veel plaats heeft, zelfs in de kringen onzer vooraanstaanden), die de grootste dwaasheden hen wijsmaakte, alsof Kuyper bij de Hervormde kerken wilde verraden en verkoopen aan de Roomschen, enz.

Maar de Heere deed niet naar de zonden van Zijn volk. Hij is genadig en barmhartig. En ziet, weer zien we de Hervormde kerken opbloeien. Overal een vragen naar zuivere prediking.

Nog is er geen halve eeuw (als van '34 tot '86) verlopen (al gaat 't ons, buitenstaanders, lang niet gauw genoeg), welk een opleving, welk een actie alom om te komen tot reformatie, al of niet in den weg van reorganisatie.

Helaas hoe jammer is 't, dat zooveel, die naast elkander moesten staan, nog altijd tegenover elkaar staan (Geref. en Confess.), dat de onzalige gezangskwestie nog zooveel verdeeldheid brengt, dat men aan weerszijden nog zooveel vraagt naar wat de „vrouwen willen“ in plaats van „wat God wil“, „gaan wij ook niet te veel mank in deze?“ vertrouwend op de hulpe des Heiligen Geestes.

Maar nu!

Is er nu voor ons ook geen aandeeling „om ons af te vragen of wij ook niet „doloerende kerken“ zijn, die zich iets te zelfstandig georganiseerd hebben?“

De Afscheiding van '34 (in haar eersten aanloop) was even doloerend als de actie van '86, maar wat na die beide kwam (ook na '86) is veelal afgescheiden. Wij verbliden er ons over, dat 't kloek getuigenis van de kerk van Amsterdam daarvan vrij bleef, maar sprak van een vrijmaken van de kerk in de kracht des Heeren, in plaats van een zich afscheiden van de valsche kerken en een zich voegen bij de ware kerk.

Het is juist dat eenzijdig spreken van „scheurmakerij“ en anderzijds van de „valsche kerk“, dat zooveel onheilg vuur, bitterheid en vijandschap te weeg bracht, dat de hereeniging van die beide groepen met zooveel moeite gepaard is gegaan.

Zullen we nu wederom dienzelfden weg bewandelen en van elkander vervreemden, die elkander moesten stemmen?

Of zullen we hen toevoegen: Broeders, gij hebt zwaar der strijd te strijden, dan wij, want de vijand is in 't weste gedrongen. (Voor ons echter hebben onze vaderen gestreden. En de strijd, die wij te strijden hebben, is slechts de strijd, die blijven zal tot den jongsten dag, tegen zonde, wereld en Satan.) Maar heb goeden moed, 't is Israëls God, die krachten geeft en trouwe houdt tot in eeuwigheid! Wees onvervaard, wij staan aan 't wiste, tot alle hulp bereid en heffen biddende handen op tot Uwen en onzen God en Heiland, opdat Hij Zijn kerk bevrijde over haar ganse lengte en breedte.

W. F. C. VAN HELSDINGEN.

H. I. Ambacht, 10-10-'28

PERSSCHOUW.

Over den „wereldleeraar“...

In „Geld. Kb.“ zegt de C. L. F. v. Schelven over Krishnamurti:

We weten, dat deze z.g. „Wereldleeraar“ in de oogen zijner volgelingen de incarnatie van den Christus is, de vleeschgeworden Christus. Mevrouw Besant zelf heeft het gezegd, niet eens, maar telkens weer, om de heel eenvoudige reden, „dat zij het geloof en weet“. En dan is 't uit. Want zoodaals de Paus in zijn onfeilbaarheid het hoogste leergezag is in de Roomsche kerk, en de Apostel onder de Apostolischen, zoo is Mevrouw Besant in de kringen van „de Ster“ het eind van alle tegenspraak.

Opmerkelijk is evenwel, dat deze incarnatie van den Christus in Indië, waar de Christus geen opgeld doet, de incarnatie van de Boeddha is.

Een Amerikaansch blad „Het Oosten“ vertelde: „In Bombay aangekomen met Mevrouw Besant, heeft hij zijn bezoekers plechtstatig ontvangen. Hij riep: „Ik heb Boeddha gezien; ik heb met Boeddha gesproken; ik ben Boeddha, en de boodschap die ik aan Indië breng, is zuiver in geest en in gevoelen en in 't lichaam. Ik heb alles verloochend. Ik kon een rijk man zijn; mij werd 10.000 dollar per week geboden door een Amerikaansche firma; natuurlijk, ik verwierp het aanbod. Juist zoodaals een rivier zich in den oceaan uitstort, heb ik mijzelf in de eeuwigheid verloren.“

Krishnamurti, die volgens Stanley Jones ook stellig vloeken kan, is alzoo wel „van alle markten thuis.“

Het is goed, dat zulke rareiteiten eens ontmaskerd worden.

Zeven cent voor de gemeente Rotterdam.

Dr. Krop, Ned. Herv. pred. te Rotterdam, heeft daar onlangs een jeugdpreek gehouden, waarin o.m. de kwestie van het anti-militairisme ter sprake kwam. Van een bezoeker, die op Zondag eerst de jeugdpreek,

later de bioscoop, bezocht heeft, kreeg hij een brief, waaruit ik het volgende citeer, via de „Rott. Kb.“ (herv.):

Een redelijk debat weerloos-waarbaar, pro-anti-kontra-militairisme wordt onophoudelijk uit het redelijk denken in de sfeer van het sentiment gebracht, waarbij de tegenstelling natuurlijk van haar zuiverheid wordt beroofd¹⁾.

„Liefelijk“ stelt men de antithese dan aldus: aan den eenen kant de bloederige, gemeene militairisten, aan den anderen kant de zachtzinnige vredelievende anti-militairisten. Natuurlijk erken ik, dat het anti-militairisme, type Tolstoy, en nu weer Prof. Hoerig (De zondeval van het Christendom) zuiver, eerlijk en respectabel is en het is mijn bedoeling niet deze menschen of, dat beginsel te treffen, temeer waar ik ook nu de zaak allermint vertroebelen wil met scheeve voorstellingen en onjuiste gevolgtrekkingen.

Doch wat ik mits dezen wel wil doen, is protesteeren tegen de onwaarschijnlijkheid der communistische actie. J. J. Zondag werd in een druk-bezochte bioscoop gefilmd: „Tien dagen die de wereld deden wankelen“, van welk stuk de gemeente Rotterdam van mijn 42 cents toegangspreis ook 7 centen ontving, waarschijnlijk om straks de weduwen te onderhouden van de agenten, die het leven zullen laten, als in Rotterdam op zoo'n wijze de wereld eens wankelen gaat. In dat revolutionaire stuk zien wij de Russische revolutie bewierookt, zien wij de operatie van het roode leger gefilmd en... het publiek wordt gek van... blijdschap. Is het niet wonderlijk, dat de anti-militairistische communistische partij (Stalinisten) een oorlogsfilm vertoont en dat het publiek in geestdrift ontsteekt? Wanneer schoolboekjes, enz., Napoleon of dergelijke militairisten verheerlijken, dan komt er — terecht — een steeds luider klinkend protest; doch nu wordt de roode militairist Lenin, de revolutionaire geweldenaar, de roode Bismarck, door een in oorlogroes gebracht publiek op militairistische wijze, als een vechtgeneraal, lol en glorie toegebracht en schier vergoed. Een dergelijke partijbanen aanbidding als j. j. Zondagmorgen zag ik nimmer en wat mij walgen deed was, dat deze film van bruto geweld, dierlijk oorlogsfanatisme, dat juist het oorlogsvraagstuk zoo benauwend maakt, thans door deze anti-militairisten onder applaus wordt gefilmd en dat deze rolprent der verschrikking nu wordt vertoond met zuiver rood-militairistische propaganda, terwijl bovendien de redenaar, die het woord voerde, aandrief door sentimenteels gevoels zich niet van dien strijd te laten afhouden!

Tegen deze misleiding, tegen dat militairistisch gedoe, tegen deze legeraanbidding, tegen deze machtsvergoding, tegen deze oorlogsverheerlijking sta een ernstig protest en een dringend verzoek, om bij het overdenken van dit ontzagelijk vraagstuk „weerloos-veerbaar“ zich toch niet door communistisch „anti-militairisme“ te laten misleiden; want dat anti-militairisme is plus royaliste que le roi en onredelijker dan welk militairisme ook. Ter zijner tijd hoop ik in „Geloof en Vrijheid“ over deze dingen uitvoeriger te schrijven, doch ik kon niet nalaten deze communistische oorlogs- en geweldsverheerlijking nu althans vast te leggen... enz., enz.“

Ik heb zoo geen verstand van gemeenteraadszaken, maar die opmerking over de 7 cent lijkt me nog zoo dom niet.

De oogen gaan meer en meer open.

Dat de groep-Geelkerken den ongereformeerden kant uitgaat, wekelijks verder, wordt hoe langer hoe meer ingezien. Gelukkig zijn er eerlijke menschen die er voor uitkomen, en niet door valschen hoogmoed worden weerhouden van de erkenning, dat ze de dingen lang zamerhand anders zijn gaan zien dan eerst.

Een van de voorbeelden van zulke openhartige belijdenis geeft Marnix in „Gron. Kerkbode“. Hij spreekt over den heer J. E. Kok te Tiel, vooraanstaande figuur in de leiding van de jeugd. Marnix schrijft over hem:

Hij is leider geweest of is het nog — daar wil ik al zijn — van den gereformeerden jeugdbond, onze knapenvergaderingen, en heeft er zich niet mee kunnen vereenigen, dat deze bond zich zoo kloek en klaar uitsprak inzake het leergeschied, dat in onze kerken aan de orde was. Deze broeder was bezwaard. Hij vond het geschil, dat te Assen beslecht werd, een verschil van uitlegkunde. Een exegetische kwestie, zoodaals de geleerden het dan zeggen. Hij vond het niet goed, dat in het reglement van den jeugdbond zoo duidelijk werd uitgesproken dat deze zich plaatst op den grondslag van de belijdenis zoodaals die door de gereformeerde kerken wordt gehandhaafd. Natuurlijk — wat zou een gereformeerde organisatie anders doen. Een lid van de Hervormde Kerk zeide: wat ben ik blij dat de gereformeerde kerken de belijdenis handhaven. Als zij het niet deden, wie zou het dan doen? Mijn kerk kan het niet meer.

Maar goed, deze broeder was dan bezwaard. Hij dacht niet als vele anderen; het is zoo erg niet. En was allicht evenals die anderen vertoerd, als iemand verklaarde en het bewees, dat het wel erg was. Hij ging lezen „Woord en Geest“, en vond daar mooie stukken in.

Maar zie wat gebeurde? Allengs gingen dezen broeder de oogen open.

Daar las hij in het genoemde blad een artikelreeks van dr. N. van Leeuwen over het boek Exodus.

En het gevolg van de lezing van wat het orgaan der groep-Geelkerken zoo al als gereformeerd aandient, is geweest, dat de heer Kok in het „Leidersblad“ van deze maand schrijft:

¹⁾ Tusschen twee haakjes: precies hetzelfde doen zo tegenwoordig in kerkelijk-theologische geschriften. K.S.

Zoo lang er principelen der G. Meer en 1 uit moeten

Nadat de heeft gegeven der groep-Geeling deze s

Als ik dus ken — over zijn gelevering e die zelf aanleiding

Hilma g om haar en

Maar ik dachtte gek ingegeven, neen!

Zoo kon standpunt. aan de ver van 3 ma

7-23 en 2 tegenspraak Egypte op en Ex. 12

stuur daa. Dit ouds is dat s

Nu verg gegeven v niet op C

Ten slotte ties als in

Het wor uit. Het M ethisch e den naam die beide g der Schrift is een a anders da elkaar dat velen wij. Bidden Maar uitin da Aankers ben mij d gedaan zie ten. Zoo

Marnix, n

Wat zeg Ik heb

velen in meenen. V stellen? Ik neemt niet lijke doelp en zoo e gedacht. G het blijkt door vele

En tenslot

Het gel niet begrij zijn, leerz

Wordt in

te hebben „ (kerkorde?) officieel be

Die der wenschen

(kerkeraad men. Indi gemeentel kerkeraads

Of is de b

We lezen Gereformeer

geval van l

Waarde die Sinod

stad gesit die saak „ Ringkomm Prof. du

basing u belydenis het Mens

meer ver weldigend van die

Ons as optrede v

besluit ge dat onz

gehad h die N.G. ons ree

bate so die ont

Wie so di

hij een brief,
„Rott. Kb.“

ar, pro anti-
niet het redelijk
bracht, waarbij
ivorheid wordt

aldus: aan den
titelrasteren, aan
ellevende anti-
het anti-mili-
f. Heering (De
er, eerlijk en
ing niet deze
temeer waar
belen wil met
volgtrekkingen,
doen, is pro
ler communis-
drukbezochts-
wereld deden
Rotterdam van
nten ontying,
onderhouden
laien, als in
ens wankelen
wij de thes-
de operatie
het publiek
iet wonderlijk,
he partij (Sta-
at het publiek
boekjes, enz.,
eerlijk, dan
nder klinkend
rist Lenin, de
ismarck, door
militaristische
glorie toege-
partijbonzen-
ik nimmer
eze film van
dat juist het
t, thans door
wordt gefilmd
ng nu wordt
e propaganda,
woord voerde,
zich niet van

stairistisch ge-
dese machts-
king sta een
zoek, om bij
agstuk „weer-
communisme-
want dat anti-
m onredelijker
tjij hoort ik
n vijfvoetige
de communis-
g nu althans

steradezaken,
lijkt me nog
meer open.

meenden kant
er hoe meer
schen die er
moed worden
dingen lang-
st.

phartige belij-
f. Hij spreekt
staande figuur
ijt over hem:

— daar wil
n jeugdbond,
zich niet mee
ch zoo kloek
dat in onze
vas bezwaard,
cht werd, een
sche kwestie,
Hij vond het
en jeugdbond
e zich plaatst
is die doof, de
id. Natuurlijk
asatie anders
k zeide: wat
de belijdenis
wie zou het
t.

bezwaard. Hij
zoo erg niet
vertoord als
het wel erg
st“, en vond
n dezen broe-

een artikelen-
boek Exodus.
at het orgaan
erd aandient,
„Leidersblad“

doen ze tegen-
K. S.

Zoo langzamerhand wordt het toch duidelijk dat er principieel verschil is in Schriftbeschouwing tus-
schen de Gereformeerde kerken en die van het N. V. Meer en meer ga ik zien, dat wij deze kant niet
niet moeten.

Nadat de heer Kok dan enkele letterlijke citaten
heeft gegeven uit wat dr. v. Leeuwen in het orgaan
der groep-Geelkerken schreef, geeft hij van diens mee-
ning deze samenvatting:

Als ik dus goed lees bevatten de historische boe-
ken — overlevering. En die overlevering wordt op
een lijn gesteld met iedere andere historische over-
levering en is onderhevig aan allerlei invloeden,
die zelfs tot historische verwarring
aanleiding heeft gegeven.

Hierna geeft de heer Kok deze conclusie, die we
om haar eerlijkheid waardeeren:

Maar ik vraag me af: Waar is de inspiratiege-
dachte gebleven? Zal God, die al de Schrift heeft
gegeven, historische verwarring toelaten? Immers
neen!

Zoo komt men consequent tot een schriftcritisch
standpunt. Dat blijkt trouwens. Dr. v. L. gelooft niet
aan de verdeeling van Mozes' leven in een periode
van 3 maal veertig jaren en loochent dus Hand.
7:25 en 24. Hij noemt de Schrift met zichzelf in
tegenspraak als zo tot driemaal toe het verblijf in
Egypte op 430 jaar stelt (Gal. 3:17, Gen. 15:13
en Ex. 12:40); omdat, de oudste gegevens geen
steun daaraan geven.

Die oudste gegevens gaan dus boven de Schrift zelf.
Is dat schriftcritiek of niet?

Nu vergeet men niet, dat dr. v. L. de meeste
gegevens van prof. Böhl heeft. Die staat toch zeker
niet op Gereformeerd standpunt.

Tenslotte staan we hier weer voor dezelfde kwes-
ties als in Gen. 2, Exegese of hetijdenis?

Het wordt mij steeds duidelijker: dien kant nooit
uit. Het N. V. wil tweezijdig. Enerzijds tracht het
„ethisch element in het gevele te komen. Anderzijds
den naam gereformeerd behouden. Maar tusschen die
die beide groepen ligt de groote onoverbrugbare kloof
der Schriftbeschouwing. Ook de beschouwing der kerk
is een andere — die ziet bijv. ds. Buskes heel
anders dan ik. Als persoon moeten en willen we
elkander waardeeren. Gaarne willen wij gelooven,
dat velen in het N.V. het oprecht meenen — evenals
wij. Helden moeten wij voor deze dwalende broeders.
Maar nitingen als van ds. van Leeuwen — om van
ds. Aalders en ds. Smelik niet te spreken — heb-
ben wij doen niet, dat de jeugdbonden goed hebben
gedaan zich principieel op Assen's standpunt te stel-
len. Zoo zal het zeker velen onzer zijn gegaan.

Marnix, na deze dingen vermeld te hebben, besluit nu:

Wat zegt ge er van? Is dat geen treffend schrijven?

Ik heb maar één opmerking. De heer Kok zegt:
velen in het nieuwe verband zullen het oprecht
meenen. Waarom dit niet van allen te veronder-
stellen? Ik heb nooit iets anders gedaan. Maar dat
neemt niet weg, dat zij ernstig dwalen en op gevaar-
lijke doelpaden geraakt. Dat de afglijding zoo gauw
en zoo ernstig zichtbaar zou worden, had ik nooit
gedacht. Gewoonlijk duurt zoo iets enkele jaren. Maar
het blijkt nu, hoe erg het was. En dat wordt thans
door velen, die het eerst niet zagen, ingezien.

En tenslotte:

Het getuigenis uit Tiel kan voor velen, die nog
niet begrijpen welke groote dingen hier in het geding
zijn, leerzaam zijn.

De chr. geref. kerk en de vroegdoop?

Wordt in de chr. geref. kerk VERBODEN, den doop
te hebben „zoo haast als men denzelven hebben kan“
(kerkorde)? Men zou het wel zeggen uit onderstaand
officieel bericht in de „Chr. Geref. Kerkb. v. Rotterdam“:

Die den laatsten Zondag in de maand hun kind
wenschen gedoopt te zien worden, kunnen op die
(kerkeraads) vergadering de briefjes in ontvangst ne-
men. Indien er door medelevenzen gewenscht wordt
gemeentelijk in te leven, kunnen zij zich op de
kerkeraadsvergadering gevoegen.

Of is de berichtgeving onduidelijk gesteld?

Dat is nog eens eerlijke taal!

We lezen in „Die Kerkblad, officiële orgaan van die
Gereformeerde Kerk“ (van Zuid-Afrika) iets over het
geval van leertucht tegen prof. De Plessis. Om dit:

Waarde Vriend,—Ons is zeker almal dankbaar, dat
die Synode van die N.G. Kerk, wat nou pas te Kaap-
stad gesit het, so 'n ferme houding ingeneem het in
die zaak van Prof. du Plessis. Toe die zaak voor die
Ringkommissie geweest het, het daartoe kommissie
Prof. du Plessis heeltemal vry gesprek, en sy ver-
basing uitgesprek, dat daar iets teen die leer en
belijdenis van genoemde Professor ingebring geword
het. Mens mag vra, of die kommissie nou nie nog
meer verbaas is, omdat die Synode hom met oor-
weldigende meerderheid teen die verkeerde standpunt
van die Professor verklaar het.

Ons as Gereformeerde Kerk is bly oor die moedige
opdrade van die Synode, en dat daar sulke besliste
besluite geneem is. Party het miskien gemeen,
dat ons Gereformeerdes graag sou wil
gehad het, dat daar 'n soort skeuring in
die N.G. Kerk sou gekom het, en dat ons
ons reeds verheug het, dat dan ons Kerk
baie sou versterk word, deurdat daarvan
die ontevredenes by ons sou aansluit.
Wie so dink of gedink het, het dit heeltemal mis. Ek

het wel geen opdrag nie, om namens die Gerefor-
meerde Kerk te spreek nie, maar ek meen tog wel
te mag se, wat die heersende opinie onder ons is.
En die is, dat ons ons verheug oor die bestidheid
van die Kaapse Synode. Die regsinige broe-
ders in daardie kerk is ons bondgenote,
en as hul in 'n alryd moedig voorwaarts
tree en met bewistheid die H. Skrif ver-
dedig, en palstaan vir die Gereformeer-
de belijdenis, verheug ons ons daarin.
As hul dan 'n oorwinning behaal, is ons
met hul saam verheug.

Dat is nog eens eerlijke taal; taal van kereis. Als
men daarbij vergelykt, wat christelijk-gereformeerden in
Apeldoorn en Bunschoten, doen, en verwante belijders
in de pers van andere kerkformaties, en vele omstan-
ders, dan herinnert men zich, dat de Zuid-Afrikaanse
lucht wel eens meer een geneesmiddel is tegen infec-
tueuse ziekten.

K. S.

Zijt ge wellicht bestuurslid van een Chr.
Schoolvereniging?

En leest gij als zoodanig ook het Weekblad

„DE SCHOOL MET DEN BIJBEL“?

Zoo niet, vraag dan enkele nummers ter
kennismaking bij de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE, GOES.

BOEKBESPREKING.

Een hoornstoot tegen Assen?

K. Schilder, Een hoornstoot tegen Assen?
Antwoord op een „Conscientie kreet“.
Kampen — J. H. Kok, 1928.

Volgens gewoonte moet ik in „De Reformatie“ mijn
werk zelf aankondigen.

Zoals de titel verraadt, is deze brochure bedoeld
als een nieuw exemplaar in de welhaast omvangrijke
literatuur, die rondom de Asser Synode zich heeft
opgehoopt. Zij bedoelt een antwoord te geven op de
brochure, die van anonieme zijde verschenen is onder
den titel: „Zijn de mannen van Assen zelf aanran-
ders van het Schriftgezag?“ Deze brochure werd als
„een conscientiekreet“ aangediend.

In dit nieuwe vlugschrift tracht ik de bezwaren dezer
conscientie te ontleiden en stuk voor stuk te bespreken.
Misschien mag ik wel even zeggen, hoe ik er toe
kwam, dit antwoord te geven.

Toen ik indertijd de anonieme brochure gelezen had,
was de eerste indruk: niet op ingaan, noch in de pers,
noch anderszins. Reden daarvoor scheen me te liggen
in de anonymiteit van den auteur, die m.i. op er-
stige menschen dadelijk afstootend werken zou, van-
wege het wankelen der eerste grondslagen van de zede-
lijkheid in de naamloosheid van zoo felle aanklachten;
voorts in de wetenschappelijke struikelingen van de
brochure, die m.i. zelfs den ergsten anti-Asser-geest
moesten treffen; en eindelijk in het feit, dat reeds
talloze malen op den inhoud van deze brochure was
ingegaan, wijl zijn vraagpunten bijna alle reeds eerder
waren aangesneden in het persdebat; hetgeen m.i. ook
de feitelijke anti-Asser-geest zou moeten toestemmen.

Maar ik heb me in de ontwikkeling der dingen
vergist.

Ik meende, dat de gemeenschappelijke er-
kenning van de zedewet niet alleen de Assen-ge trou-
wen, maar ook de anti-Assen-gezinden zou samvro-
egen in de afkeuring van zoo'n anoniem bedrijf. Ik
vergiste me; de pers van de groep-Geelkerken be-
tuigde adhaesie; en een dominee te Rotterdam (ds.
E. L. Smelik) beledigde onmiddellijk een vergadering
waarin ook die naamloosheid van de brochure verdedigd
werd. De „geest“ van niet-Assen?

Voorts meende ik, dat de pers van de groep-Geel-
kerken met mij het eens zou zijn hierin, dat de
brochure van den anoniemen man onbetekenend was.
Men behoeft toch niet een kerkelijk verschilpunt te
maken tot een rechtvaardige oorzaak van wetenschap-
pelijke lethargie? Helaas! De pers van de groep-
Geelkerken begon, eerst voorzichtig, later wat luider,
den lof dezer brochure te zingen. En toen de geref.
pers zweeg — om welbekende redenen — toen werd
gezegd, en wederom gezegd: ze kunnen niets an-
woorden, ze zijn verlegen, ze spreken voor-
wendsels, en wat meer in die lijn uit te vinden
is. Het kwam zelfs zóóver, dat redevoeringen van den
theologischen doctor Geelkerken en den kerkelijken leids-
man Van den Brink afgewisseld werden met den ver-
koop dezer brochure, en dat zij op een vergadering
van een kerkeraad, en zelfs van de „classis“
der groep-Geelkerken, officieel werd besproken, en
tot aanknoopingspunt van een wetenschappelijk,
reformatorisch, streven werd verheven....

En ten derde: ik vergiste me, toen ik meende,
dat de herhaling zelfs de pers van dr. Geelkerken
zou gaan vervelen. Het bleek omgekeerd: ze stelde

er een ongemeen behagen in, dat de „bezwaren“, die
eerst in losse nummers en driestallen van „Woord en
Geest“ verspreid lagen, thans gebundeld, nimmermate po-
pular, met veel vette en cursieve letters, werden aan-
geboden.

En alzoos is het geschied, niet alleen, dat „professoren
en doctoren“ den anoniemen man via zijn uitgevers
brieven van lofprijzing schreven — gelijk hij ons zelf
in derden druk verzekert, maar ook, dat het kerkel-
ijk instituut sinds officieel, en het kerkelijk orga-
nisme officieus, zich inlieten met een brochure van
een „man van Assen“, die toch immers, volgens
de eerste logica van dr. Geelkerken
(iemand's handteekening gelooven, zoo-
lang niet het tegendeel noodzakelijk
bleek) geacht moet worden met zijn kerk tot God
te bidden, dat Hij de kracht van de schis-
matische beweging breke; want in dit gebod
verenigen zich allen, die erop staan, dat men „hun
handteekening zal eerbiedigen en aanvaarden als eerlijk
gemeend, zoolang deze staat onder kerkelijke stukken,
formulieren, etc. en niet teruggenomen is“!

Toen werd de zaak anders.

De brochure kreeg nu betekenis niet uit oorzaak
van schrijver of inhoud, maar krachtens den steun, de
annexatie de inlijving in den geestelijken inventaria
der groep-Geelkerken.

Ja, de propagandadienst ginds werd einde-
lijk geheel en al in dienst gesteld van het anti-Assen-
geschrift van den „man van Assen“ (maar dan verkapt).

Ik hoorde uit betrouwbare bron, dat aan intellectue-
elen, oud-gestudeerden, studenten, het geschrift gra-
tis werd toegezonden. Om er mee te pleiten voor
het forum der waarheid en der gerechtigheid en der
wetenschappelijke eerlijkheid.

En toen was het, docht mij, de tijd, om eens een
woord aan het geval te wijden.

Ik geloof, dat zelden een geestelijk be-
doelde beweging op kerkelijk-theologisch terrein zich zóó
geblameerd heeft als de
groep-Geelkerken het deed in dit geval.

Vooral de poging tot verlokking van de INTELEC-
TUELEN is min of meer verbijsterend door de er-
kenenis, dat men onder hen ook gemakkelijk zielen
veroveren wil met een minimum van wetenschap en
een maximum van lichtzinnigheid.

Het spel heeft nu lang genoeg geduurd.

De groep-Geelkerken heeft zich officieel aan deze
brochure gehecht; ze komt er niet weer van af.
Ze heeft ze aangekondigd als een getrouw verhaal
van hare hoofdargumenten, een kort begrip van haar
conscientiekreten.

Dan worde ze ook als zoodanig aan-
vaard. Beteekenis ontleent het boekje nu niet meer
aan zijn schrijver, zijn inhoud, maar aan de beweging,
die er achter zit en zich ervan bedient.

En nu moge men overwegen, wat er van deze bro-
chure van den anonymus aan zij: of zij ijzer is, dan
wel leem, eikenschors dan wel kaneel.

Ik zeg nu natuurlijk verder niets over den inhoud
van mijn antwoord.

Alleen volsta ik hiermee: ik heb getracht, begrijpelijk
te zijn voor ieder. Maar, terwijl ik het gereformeerde
VOLK zoek, de massa der belijders, wil ik daaronder
OOK verstaan hebben, die belijders, die onder de in-
tellectueelen te rangschikken zijn. Ik wil hen,
voorzoover ze in aanraking gekomen zijn met dit ano-
niem geval, verzoeken, hun positie er tegen te bepalen,
als in Gods tegenwoordigheid, in het besef, dat in
vraagstukken van kerk en waarheid en geloof de mensch
niet leven kan bij het relativistische, maar uit het
absolute alleen. En ja, dan weet ik het wel, dat er
ook intellectueelen zijn, die het zoeken naar een abso-
lute standpunt allang verloor hebben, en die door de
ideën van ds. Buskes, en ds. Aalders, nu gezien als
leeringen van Karl Barth, daarvan voorgoed misschien
afgebricht zijn, helaas. Maar zelfs op dit stand-
punt behoeft men zich nog niet te laten beleedigen
door de onderstelling, dat men niet meer de eenvon-
digste dingen onderscheiden kan. En deze beleediging
ligt op de grens van de opzettelijke poging, om in-
tellectueelen (!) te bewerken met DEZE ano-
nieme brochure, vanwege den propagandadienst, die
den prijs nu al met 37½ pCt. vermindert heeft. Och
ja, er zijn tegenwoordig veel intellectueelen, die op
hun eigen terrein thuis zijn als de beste, maar die
van de zaken van christendom en theologie niet veel
weten. Ik geef den propagandadienst ginds toe, dat
zulke menschen wel spoedig te winnen zijn met een
catalogus van begripsverwarringen, als ze maar tegen
dat stijve Assen gaan. Maar als deze intellectue-
elen nog zelfrespect hebben, en willen be-
denken, dat de kwestie van Assen geen zaak is van
theologen als wetenschapsmensen van een andere
faculteit of een andere hoogeschool, maar een zaak
is van onze belijdenis als christenmenschen, dan zul-
len zij toch uit zelfrespect en ook uit eerbied voor den
eenmaal gestelden eisch om te antwoorden, van
de contra-argumenten kennis moeten willen nemen.
Tenzij ik me ook daarin al weer vergis....
En dan? Heb ik dan spijt van het schrijven? Neen.
In heel den strijd tegen de groep-Geelkerken heeft
me een twaalfal dingen altijd voor oogen ge-
staan: het eerste is, dat tenslotte uit ieder maar
komen moet, wat in hem zit; en het tweede, dat voor
de bewaring van ook maar één individueel persoon
dezelfde arbeid noodig is als die, welke voor een
groot getal gemakkelijk wordt ten koste gelegd.

K. S.